

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton, félíven.
Előfizetési ár: egész évre 80 kor., félévre 40 kor.
Egyes szám ára két korona.

↔ Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Kollégium. ↔
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Gróf Degenfeld József egyházkerületi főgondnok 25 éves jubileuma.

Azért az odaadó, nem egyszer önfeláldozó munkáért, amelyet gróf Degenfeld József főgondnokunk 25 esztendeje teljesít egyházkerületünk és kollégiumunk élén, folyó hó 22-ik napján mondott köszönetet az egyházkerület és annak minden egyes intézménye. Az ünneplésben készséggel és hódoló tiszteletadással vettek részt azok a testületek, amelyeknek életében kiváló tevékenységet fejtett ki főgondnokunk áldásos közéleti munkássága folyamán.

Az egyházkerületi gyűlésen a megnyitó beszéd után **dr. Baltazár Dezső püspökünk** a következő beszéddel üdvözölte gróf Degenfeld József főgondnok urat:

Méltóságos Gróf, Főgondnok Úr!
Szeretett és tisztelt Elnöktársam!

A magasságban lakozó bölcs és kegyelmes Isten iránti mélységes hálaadással állunk meg a haladó idő eme határkövénél, amely a Méltóságod áldásos egyházkerületi főgondnoki hivatalának negyedszázados szakaszát jelzi.

Nemcsak mi itt jelenlevők, hanem velünk együtt ennek az egyházkerületnek sok százai, a konventben és zsinatban képviselt magyar református egyház, sőt a széles világ reformátusainak milliói is hálaadó ünneppé avatják ezt az évfordulót, amelyhez megértés bensőségével csatlakoznak bizonyára kívülről is minden lelkek, akik a teremtő világosság, alkotó munka, megtartó gondosság, evangéliumi szabadság és az egyszerűségben rejülő méltóság legkiválóbb képviselőinek s közöttük első vonalban Méltóságodnak érdemei megtisztelésével önmagukat s a világ tökéletesezésének érdekeit is megtisztelik.

Ha mérlegre vetjük a Méltóságod sok nagy érdemeit: úgy hisszük, hogy azok között legnagyobbak és legtüneményesebbnek a megismert igazság melletti megállást kell tekintenünk. A megismert igazság tette szabaddá Méltóságodat, hogy ellene tudjon állani minden lelki szolgátságnak és hogy feléje emelked-

jék sas szárnyakon minden kísértésnek, amely a református egyház hitigazságait és nemzeti jelentőségét, különösen a legújabb idők háborodott összevisszaságában próbálta sarkából kifordítani.

Ami sok nagy jót velünk egyenként és az anyaszentegyházzal egyetemben cselekedett, hálaosan köszönjük. Élete önzetlen, feláldozó munkáiban az isteni kegyelem sugárzását látjuk. Tehát ehhez a kegyelemhez alázatos könyörgéssel, folyamodunk, hogy Méltóságodban, a Méltóságod erejében, munkáiban, életében tartsa meg évek hosszú során át számunkra a megbecsülhetetlen áldást, amely nélkül nagyon gyengék, szegények, árvák, elhagyatottak lettünk volna és lennénk. A Méltóságod élete cselekedetein végigtekintve, elmondhatjuk: „Boldog vagy, mert nem test és vér jelentette ezt meg néked.” A Jézus által betöltött ó-szövetségi írás szavaival pedig kívánjuk: „Legyen áldott Méltóságod Istentől, ég és föld teremtőjétől és a Jézus Krisztustól mindörökké”.

A szívből jövő s az egész gyűlés érzelmeit gyönyörűen tolmácsoló beszédre főgondnokunk elfogódottan válaszolt. Megemlékezett arról, hogy olyan család sarjadéka, amelyben apai és anyai ágon öröklődött az a tisztaság, amely a református egyháznak tőlük telhetőleg szolgálatokat tegyenek. Boldog emlékeztető atyja, gróf Degenfeld Ottó az erdélyi egyházkerületnek volt egyik főgondnoka; nagybátyja gróf Degenfeld Imre a mi tiszántúli egyházkerületünk élén állott, mint főgondnok. Anyai részről szépapja: Teleki József dunamelléki főgondnok elnöke volt az 1791. évi budai zsinatnak: ennek fia, főgondnokunk nagyapja Teleki László szintén a dunamelleken volt főgondnok. Nagybátyjai, édes anyjának testvérei közül Teleki József Erdély gubernátora, tiszán-inneni főgondnok volt, míg ennek öccse Teleki Sámuel a dunamelléki egyházkerületnek volt főgondnoka.

Ilyen ősök nyomán haladva úgy tartotta, hogy csak kötelességét teljesíti, amikor legjobb erőinek felhasználásával egyházának szolgálatára siet és ebben a szolgálatban állhatatosan kitart. Megköszönte az egyházkerületnek és egyházkerületi köz-

gyűlési tagoknak iránta tanúsított bizalmát, amely által ő elérte azt, ami református világi emberre a legnagyobb dicsőség: az egyetemes konventi és zsinati elnökséget.

A gyűlés tagjai meleg ovációban részesítették főgondnokunkat, hosszasan eljenezve és tapsolva.

Még a délelőtt folyamán a lelkészszentelés után, ugyancsak a díszteremben több testület tisztelgett világi vezérünk előtt. *Sass Béla* egyetemi rector magnificus a debreczeni tudományegyetem ré-zéről hajtotta meg a tisztelet, nagyrabecsülés és elismerés lobogóját. *Csóka Sámuel* polgármester-helyettes Debreczen törvényhatósága. *Nábráczky B. la* vármegyei főjegyző Hajdúvármegye nevében üdvözölték közel két évtizeden át volt főispánjokat. *Szele György* a debreczeni egyház és ennek presbiteriuma áldáskívánását tolmácsolta, *Berey József* nagykarolyi esperes és *Szabó Antal* alsószabolcsi-hajduvidéki esperes egyházmegyéik megbízásából hálásan emlékeztek vissza arra az időre, amikor körükben mint egyházmegyei tanácsbíró, illetőleg gondnok, irányítatóan működött; *Dr. Dóczy Imre* a tiszántúli egyházkerület jogakadémiájának és középiskoláinak jókívánatait fejezte ki, *Karai Sándor* kollégiumi igazgató pedig a kollégium nevében mondá a következő beszédet:

Méltóságos Gróf, Főgondnok Úr!

Engedje meg, hogy Méltóságodnak és egyházkerületünknek mai örömnépén néhány egyszerű szóval tolmácsoljam a tiszteletnek, szeretetnek és hálának amaz érzelmeit, amelyek Méltóságod személye és kollégiumunk körül szerzett érdemei iránt a kollégium tanárainak és tisztviselőinek szívét eltöltik.

Méltóságodnak a főgondnoki székbe léptével új korszak nyílt meg kollégiumunk történetében, a nagyarányú fejlődésnek olyan korszaka, amelyet a töréneirő méltán fog megjelölni a Méltóságod nevével.

Hogy ennek a huszonöt esztendőnek csak a főbb eredményeit említsem: a Méltóságod kormányzata alatt szerveztetett meg a kollégiumi igazgatótanács, az ifjúsági betegsegélyező pénztár, a tisztviselők és szolgák nyugdíjintézete és jött létre az anyakönyvtár és a gazdasági tanács szervezeti szabályzata. Ez alatt az idő alatt létesült a konviktusnak, az Andaházi Szilágyi-intézetnek és a gimnáziumnak új épülete és a felsőbb tanulók internátusa. Amint Méltóságod a főgondnoki székét elfoglalta, első gondja volt a tanári javadal-mazás korszerű rendezése. E részben azóta is állandóan éreztük és tapasztaltuk a legnehezebb viszonyok közt is atyai gondoskodását.

Ezen alkotások mellett, amelyek az adminisztráció megjavítását, a tanárok, tisztviselők, tanulók és szolgák jólétének emelését és a tanítás-ügy technikai feltételeit voltak hivatva biztosítani, nagy mértékű fejlődésen mentek át a kollégiumot alkotó tanintézetek belső tanügyi viszonyai is. Tanügyi felszerelésünk egy igen értékes és igen szép gyűjteménnyel, a filologiai múzeummal gya-

rapodott; a félszázadig rendezetlen állapotban hevert, gazdag Szőnyi-féle, kisebb ásványgyűjtemény és a nagyértékű duplum-könyvtár rendeztetett. A gimnáziumban négy, a tanítóképzőn hat új rendes tanári tanszék és egy második gyakorló iskolai tanítói állás létesült. Az akadémián a meglevő két bölesészeti tanszék mellé hét új tanszék felállításával megszerveztetett a bölesészeti fakultás, ezenkívül a theologiai akadémia és a jogakadémia is egy-egy új tanszékkel gazdagodott. Készséggel elismerjük a debreczeni egyetem létesítése körül minden más tényező érdemeit, de minden kétségen felül áll, hogy az egyetemet Méltóságod szerezte meg Debreczennek az akadémiai tanszakoknak egyetemi színvonalra emelésével és a kollégium és az egyházkerület részéről tekintélyes anyagi hozzájárulás biztosításával. A theologiai akadémia megszüntével a theologusok gyakorlati képzésére és elméleti képzésük kiegészítésére lelkészképző-intézet szerveztetett.

Ezek a tények minden Demosthenesnél szebben beszélnek Méltóságodnak az egyház veteményes kerje s általában a kultúra iránti meleg szeretetéről s a református és a nemzeti köznevelésügy érdekében kifejtett céltudatos, ernyedetlen és önzetlen munkásságáról.

De minket nemcsak ennek az alkotó energiának és fényes eredményeinek tisztelete köt Méltóságodhoz. Ezek csak elménket készítenek elismerése zászlajának meghajtására. Ami a szívünket és a lelkünket vonzza Méltóságodhoz, az Méltóságodnak egyéni, erkölcsi jelleme, amelyben mi az erős magyar és kemény kálvinista férfijellem élő mintaképét látjuk. Ez a mintakép észrevétlenül is azt a törekvést sugallja belénk, hogy hozzá magunk is hasonlókké legyünk és hogy tanítványainkat is e mintakép hasonlatosságára neveljük.

Dicsérjük és áldjuk az Úristent, hogy Méltóságodat adta minékünk. Adta abban az esztendőben, amikor hazánk ezeréves fennállásának örömnépét ültük. Most, amikor összeomlott hazánk romjain annak a boldog kornak képe már csak szép álomként lebeg lelki szemünk előtt s amikor e szép álomnak újra élő valósággá tételét csak a Méltóságod lelkétől áthatott egész férfiatól várhatnók: hazafias bánatba borult lelkünk mély vallásos hitével és bizalmával kérjük az Istent, tartsa meg a Méltóságod életét és életerejét még igen sokáig: hazánknak, egyházunknak és kollégiumunknak.

Hatásos volt a *Koncz Aurélné* üdvözlése a debreczeni leányiskolák részéről. *Hatvani József* a kerület tanítósa nevében fejezte ki hódolatát. *Dr. Baltazár Dezsőné* úraszony a debreczeni református nők gyönyörű szép csokrát nyújtotta át a jubilánsnak.

Az üdvözlő és tisztelgő beszédek bemsőséggel és szeretettel köszönte meg Gróf Degenfeld József, aki az egész hallgatóság előtt a kötelességteljesítés és sikerdús munkásság példaképeként tünt fel. Vivat felicissime ad multos annos!

Különfélék

Egyházkerületünk f. hó 22. és 23. napján tartotta közgyűlését, amellyel kapcsolatban lelkészszentelés is volt. Hatvanöt új lelképásztor részesült ez alkalommal felszentelésben; szónokuk Nagy István debreczeni hitoktató lelkész 2. Tim. 4—5. alapján mondott tartalmas predikációt. Püspökünk remek lelkészszentelő beszédét jövő számunkban teljes egészében közöljük. A közgyűlésen dr. Kun Béla új kerületi tanácsbíró letette az esküt. Ugyancsak esküt tettek a főgimnáziumnak újonnan választott tanárai: Debreczeni Ferenc, Kiss Ferenc és Váry Sándor. A közgyűlés „Debreczeni Kálvinisták Templomegyesülete” néven helyben hagyta a debreczeni presbiterium egyháztársadalmi szervezkedését. Lelké-zképzőintézeti tanárrá Csikesz Sándort, kollégiumi levéltárnokká ifj. Kiss Ferencet, konventi tagokká az 1922—24. évre Sass Béla, Kiss Ferenc, Berey József, Török Imre (egyházi), György Endre, Dóczy Imre, Fekete Maron, dr. szentpéteri Kun Béla (világi) egyházkerületi képviselőket, póttagokul Végh József, Szabó Antal, F. Vargha Lajos (egyházi), Karai Sándor, Szalánczy Bertalan, Szomjas Gusztáv, Csaba Adorján (világi) képviselőket választotta meg. A közgyűlésről részletesebben jövő számunkban szöölünk.

Vasárnapi szünet. A belügyminiszter elrendelte, hogy vasárnap és ünnepnapokon az istentiszteletek ideje alatt a hivatalokban (kivéve az ügyleti szolgálatot) szüneteljen a munka.

Belsőscmogyban okt. 25-én az egyházmegyei gyűlésen Németh Károly somogyszobi lelképásztor, mint tanácsbíró, Szabó Bálint hetesi lelkész, mint tanügyi elnök, Somogyi György szomajomi lelképásztor, mint számvevő tettek esküt. A kiváló férfiak közül a két első debreczeni Alma Materünk növendéke volt. Gratulálunk.

Hivatalos Értesítés

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

5238—1921. szám.

Körlevél.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

Az érdekeltekkel leendő közlés kérésével tudatom, hogy a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr az 1921. évi 8400. M. E. sz. körrendelet alapján a lelkészek részére eddig folyósított családi pótlékot 1921. évi október hó 1-től 100%-kal felemelte s az így kétszeresére emelt (családtagonként 1600 K) családi pótlék kifizetésére a m. kir. állampénztárakat utasította.

Atyafiságos szeretettel
Debreczen, 1921 november 21.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

5207—1921. sz. **Körlevél.**

Nagytiszteletű Esperes Úr!

Az országos közalap végrehajtó-bizottsága 2880—1921. sz. alatt f. november hó 15-ki kelttel közli, hogy a svájci hittestvérek adományából 40,000 (Negyvenezer) K bocsáttatott rendelkezésére újonnan alakult egyházak segélyezésére.

Felkérem Nagytiszteletet, hogy erről a körülményről az újonnan alakult egyházakat értesíteni, kérvényezésre felhívni s kérvényeiket nagybecsű véleményezése kapcsán hozzám eljuttatni méltóztatásék.

Atyafiságos szeretettel
Debreczen, 1921 november 21.

Dr. Baltazár Dezső, püspök.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztertől.
172,000—1921. VIII d. szám.

Valamennyi m. kir. pénzügyigazgatóságnak.
(A budapesti és budapestvidéki kivételével).

Az 1921. évi XLVI. t.-c.-ben, illetőleg az 1921. évi 8400. M. E. számú rendeletben (megjelent a Budapesti Közlöny 1921. évi okt. hó 16-iki 232. számában) foglalt rendelkezéseknek a nem állami elemi népiskolai tanítókra és óvónőkre való végrehajtása tárgyában a következőket rendelem:

1. Azon nem állami elemi népiskolai tanítók és óvónők részére, akik eddigelé is a teljes havi drágasági- és teljes rendkívüli segély élvezetében állottak, a pénzügyigazgatóság haladék nélkül utalja ki folyó évi október hó 1-től 1922. évi március hó végéig terjedő időre az eddigi rendkívüli segély kétszeres összegét. Ezeknek azonban az első kifizetés alkalmával a helyi iskolai hatóság (iskolaszék, felügyelő-bizottság) bizonylatával igazolniok kell, hogy nincs haszonélvezetükben 5 katasztrális holdnál nagyobb ingatlan, nincs haszonélvezetükben 2 katasztrális holdnál nagyobb szőlővel beültetett ingatlan, nincs 16 ürméternél nagyobb tűzifajárandóságuk, az ehelyett kapott készpénzváltásnak az összege egy évre nem több, mint 10,000 korona, a bármilyen más természetbeni járandóság helyett kapott készpénzváltásnak az összege egy évre nem több, mint 5000 korona; továbbá, hogy 1919. évi január hó 1-je óta hozott bármilyen határozat az állásukra nézve az 1919. évi január hó 1-je előtt megállapítva volt illetményeken felül helyi bevételi forrásból fedezett rendkívüli pótlékot, működési pótlékot, segélyt vagy bármilyen más elnevezésű illetménytöbbletet nem engedélyezett.

2. A vármegyei kir. tanfelügyelő közölni fogja a pénzügyigazgatósággal azoknak a nem állami elemi iskolai tanítóknak és óvónőknek névjegyzékét, a természetbeni javadalmazásukra vonatkozó adatokkal együtt, akik mostanáig csak felényi összegű havi drágasági és rendkívüli segélyben részesültek, de akik a folyó évi 8400. M. E. számú rendelet I. 7. a) pontja alapján a teljes összegű havi drágasági és rendkívüli segélyre jogosultak. Ezek részére a pénzügyigazgatóság az idézett rendelet I. 7. pont utolsó bekezdése alapján mielőbb utalja ki 1920. évi augusztus hó 1-ig visszamenőleg a havi drágasági segélynek eddig visszatartott részét, 1921. évi április—szeptember hónapokra

pedig a rendkívüli segélynek eddig visszatartott részét és 1921. évi október hó 1-től 1922. évi március hó végéig a kétszeresre emelt rendkívüli segélyt. Megjegyzem, hogy a kir. tanfelügyelő a névjegyzékben köteles feltüntetni azokat a tanítókat és óvónőket, akik jelenlegi állásukat 1920. évi augusztus 1-je után foglalták el, s akiknek a pénzügyigazgatóság az itt megjelölt többleteket az állás elfoglalásának napjától tegye folyóvá, ha ez a hónap elsejére esett, egyébként pedig a következő hónap elsejétől.

3. Ugyancsak a kir. tanfelügyelő közli majd a pénzügyigazgatósággal azoknak a nem állami elemi népiskolai tanítóknak és óvónőknek névjegyzékét is, ugyancsak a természetbeni javadalmazásukra vonatkozó adatokkal együtt, akik a f. évi 8400. M. E. számú rendelet I. 7. b-i) pontjai értelmében a havi drágasági- és a rendkívüli segélyre csak leszállított összegben jogosultak. Ezek részére — havi drágasági segélyük épségben hagyása mellett — a pénzügyigazgatóság *egyelőre csak előleg gyanánt*, 1921. évi október hó 1-től 1922. évi március hó végéig tegye folyóvá az eddigi leszállított összegű rendkívüli segélyek kétszeres összegét, tehát a felemelt rendkívüli segély felét, mindaddig, míg emez illetményeik megállapítása tárgyában rendelkezésemet nem veszi.

4. Az 1921. évi 2500. M. E. számú rendelet 10. §-ának rendelkezése az 1921. évi 8400. M. E. sz. rendelet I. 6. pontjával módosítván, felhívom a pénzügyigazgatóságot, hogy minden oly esetben, amikor a nem állami tanító vagy óvónő részére az 1919. évi január hó 1-je óta hozott közgyűlési, képviselőtestületi vagy egyéb határozat az állásukra nézve az 1919. évi január hó 1-je előtt megállapítva volt illetményeken felül helyi bevételi forrásból fedezett rendkívüli pótlékot, működési pótlékot, segélyt vagy bármilyen más elnevezésű illetménytöbbletet engedélyezett, a rendkívüli segély összegének megállapítása végett hozzám tegyen jelentést.

5. Az 1921. évi 8400. M. E. számú rendelet II. része alapján valamennyi nem állami elemi népiskolai rendes tanítót és óvónőt, aki az 1921. évi 2500. M. E. számú rendelet szerint rendkívüli segélyre jogosult, egyaránt 1200 koronányi egyszermindenkorra szóló beszerzési segély illeti meg, miért is felhívom a pénzügyigazgatóságot, hogy ezt az összeget mielőbb tegye részükre folyóvá.

6. Az idézett rendelet III. része alapján, továbbá a családi pótlékok összege 100%-kal felemeltetvén, felhívom a pénzügyigazgatóságot arra is, hogy folyó évi október hó 1-jétől további intézkedésig a nem állami elemi népiskolai rendes tanítók és óvónők részére a már megállapított családi pótlékokat minden egyes gyermek, feleség és eltartott családtag után egyenként évi 1600 koronányi összegben mielőbb utalványozza.

7. Figyelmeztetem a pénzügyigazgatóságot, hogy a végrehajtás folyamán felmerülő bármely kétely, vitás ügy stb. esetén tegyen hozzám jelentést.

8. Végül közlöm, hogy a többi tanügyi alkalmazottak (középiszkolai, polgári iskolai stb.) felemelt rendkívüli segélyének utalványozása a 8400—1921. M. E. számú rendelet értelmében saját hatáskörében szintén sürgősen végrehajtandó.

Budapest, 1921. évi október hó 20-án. Vass.

Pályázat.

Segédlelkészt keresek. Fizetés havi 1000 K egyháztól, 600 K államsegély, lakás, fűtés, világítás. Ezenkívül a polg. iskolai vallástanításért külön díj. Magántanítványokat vállalhat.

Püspökiadány, 1921 november 21.

Kállay Sándor,
református lelkész.

1—2

Pályázat

A tiszai (Heves m.) református egyház pályázatot hirdet halálozás folytán megüresedett leánytanítói állomására.

Járadalma: 1. Kézpénz 80 K. 2. 15¹/₂ magyar hold szántó föld, melynek mindennemű adóját az egyház fizeti. 3. Egy öl puha tűzifa beszállítva. 4. Örlésre 16 K. 5. Községtől 160 K. 6. Államsegély. 7. Lakás kerttel. — Megjegyeztetik, hogy a föld haszonélvezete 1922 október 31-ig, valamint a többi járandóság 1922 április 30-ig esedékes része tanító özvegyet illeti.

Kötelessége: presbiteriumtól reábizandó osztályok tanterv szerinti vezetése, akadályoztatásuk esetén lelkész és kántor helyettesítése. Csak férfiak pályázhatnak. Menekültek, orgonázni tudók előnyben. Pályázati okmányok: kérvény, oklevél, szolgálati bizonyítványok, hatósági bizonyítvány, melyben a forradalom és kommun alatti magatartás igazolandó, december 20-ig küldendők be.

Állás azonnal elfoglalandó.

Presbiterium.

MEGJELENT

a Magyarorsz. Református Egyetemes Konvent kiadásában és a Zsinat által kötelező használatra megállapított

Új Énekeskönyv

Kapható

Papirkötésben ára 42 K
Félvászon kötésben „ 44 „
Egészvászon kötésben „ 54 „

Ezen árakból egyes példányok vételénél 10% engedmény, 50 példány és azonfelüli megrendelésnél 25% engedmény jár az egyházaknak és iskoláknak. **=====** Megrendelhető:

Debreczen sz. kir. város és a Tiszántúli református Egyházkerület Könyvnyomda-vállalata tulajdonát képező

„Méliusz” könyvkereskedés

könyvkiadóhivatal, zenemű-, papir- és írószerkereskedésben
Debreczen, Ferencz József-út (Piac-u.) 26.